

Dr. NAZIS SADIK, *L'Etat de la population mondiale 1990*, FNUAP, Fonds des Nations Unies pour la population, New York, 1990

Ce se mai întâmplă cu populația mondială, care este evoluția natalității și mortalității, care sînt perspectivele populației Terrei după anul 2000?

La aceste probleme – și încă la multe altele – ne dă un răspuns cel mai recent raport al Fondului Națiunilor Unite pentru populație, intitulat „Starea populației mondiale 1990”. Fondul, cunoscut cu sigla F.N.U.A.P. sau U.N.F.P.A., înființat în 1969, este cel mai important organism al O.N.U., căruia i s-au încredințat toate activitățile privind populația. În acest scop, Fondul finanțează sute de proiecte, în zeci de țări, și angajînd sute de milioane de dolari anual. Printre acestea figurează și obiective de cercetare.

Ce aflăm deci din noul raport? Mai întii, numărul populației globului omenesc este astăzi de 5,3 miliarde. Amintim că la 11 iulie 1987 populația a ajuns la 5 miliarde. O.N.U. a marcat această zi cu invitația adresată tuturor statelor membre de a medita asupra implicațiilor pe care le generează creșterea rapidă a populației în special în domenii cum sînt alimentația, mediul înconjurător, sistemul economic. Ziua de 11 iulie a fost proclamată „ziua mondială a populației”, prilej de a conștientiza opinia publică din toată lumea, de a atrage atenția tuturor statelor, de a întreprinde acțiuni energice în domeniul populației.

Mai avem la dispoziție zece ani pînă în pragul noului mileniu. Raportul atrage atenția că acești zece ani vor modela secolul viitor și că „viitorul Terrei ea loc al vieții pentru omenire se va hotărî probabil în cursul acestui deceniu”.

Ca și în raportul anterior, tonul este cel de neliniște, chiar de alarmă. Cum se explică acest lucru? Este creșterea numărului populației un fenomen negativ? Înțelegerea acestei tendințe este posibilă numai atunci cînd se examinează legătura dintre creșterea populației și celelalte sisteme din societate. Mai mult, problemele se pun diferit pentru țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, deși cele mai grave sînt comune ambelor categorii.

În ultimii ani și în anii ce urmează pînă la sfîrșitul acestui secol numărul populației lumii sporește anual cu 90 – 100 milioane. În altă expresie, în fiecare secundă se adaugă 3 ființe, într-o oră peste 10 000, iar într-o singură zi circa 250 000 de noi ființe se adaugă populației prezente. Ce se ascunde în spatele acestei creșteri atît de rapide? Raportul ne dezvăluie un aspect alarmant: creșterea demografică cea mai rapidă se va produce în țările cele mai sărace! Practic, fenomenul va afecta în special țările din Africa de Sud și Asia. Or, producția alimentară se va resimți puternic de această creștere demografică. Numărul total al subnutrițiilor, în continuă creștere, este în prezent de 512 milioane și va ajunge la 532 milioane, pînă la sfîrșitul secolului. Și nu este singura consecință. După cum subliniază raportul, măsurile ce se impun sînt: încetinirea creșterii demografice, combaterea sărăciei și protecția mediului înconjurător.

Să nu se creadă că toate elementele demografice înregistrează o tendință negativă. S-au înregistrat și progrese atît pe plan demografic, cît și pe plan social. Speranța de viață la naștere în țările în curs de dezvoltare a crescut, la bărbați, de la 51 ani (1965 – 1970) la 59 ani (1985 – 1990), iar la femei, în aceeași perioadă, de la 53 ani la 61. Mortalitatea infantilă a scăzut de la 103 decese sub un an, la 71 în aceeași perioadă de timp. A crescut proporția copiilor în învățămîntul primar și secundar.

Și natalitatea a scăzut: numărul mediu de copii revenind la o femeie a trecut de la 5, în anii 1960 – 65, la 3,4 în prezent. Scăderea a fost și mai accentuată în țările în curs de dezvoltare: de la 6 la 3,9 copii. La aceasta – afirmă raportul – a contribuit și extinderea planificării familiale. Rămîne însă faptul creșterii demografice foarte rapide. Prognozele demografice din 1986 arătau că numărul populației în anul 2000 ar ajunge la 6 122 milioane; prognozele mai recente au săritat cifra la 6 251 milioane, cu 129 milioane mai mult. Pentru anul 2 025 se prevăzuse cifra de 8,2 miliarde; astăzi prognoza afirmă cifra de 8 167 milioane, cu 260 milioane ființe umane mai mult. Se aprecia pînă nu de mult că populația mondială s-ar stabiliza, la sfîrșitul secolului următor la 10,2 miliarde; noi estimări avansează cifra de 11 miliarde. S-ar putea ajunge chiar la 14 miliarde de locuitori. Dacă după unii specialiști Terra ar putea „suporta” 35 de miliarde de locuitori, aceasta nu înseamnă că aceasta este de dorit cîtă vreme o serie de sisteme sînt grav amenințate. În primul rînd, este vorba de mediul înconjurător. Presa avertizează de multă vreme asupra încălzirii climatei, a creșterii gazului de seră, a extinderii diferitelor forme de poluare. Consecințe alarmante se referă la apă, terenuri agricole, alimentație, locuințe, locuri de muncă. Raportul nu ezită să vorbească despre pragul catastrofei: supraviețuirea omenirii și bunăstarea sînt amenințate de degradarea pămînturilor și pădurilor, în țările subdezvoltate, și de încălzirea

mondială, fără frontiere. Pentru preîntâmpinarea catastrofei și combaterea tendințelor negative sunt formulate opțiuni și strategii, dar care trebuie adoptate neîntârziat.

În cadrul acestei strategii atenuarea creșterii demografice este chemată să joace un rol hotărâtor. Printre măsuri de mare importanță este creșterea rolului femeilor. Investițiile în capitalul uman promit o mare eficacitate în rezolvarea problemelor grave cu care se confruntă omenirea. Pentru aceasta cheltuielile ar trebui să urce la 5% în valoarea totală a produsului intern brut. Vor fi hotărâte statele să consimtă la asemenea cheltuieli? Vor fi găsite resursele necesare? Iată întrebări la care va trebui să răspundă factorii de decizie.

Prof. dr. *Vladimir Trebici*